

Kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimise 2015. aasta tulemused

Marge Kroonmäe, Liia Lauri, Margit Puik

Aastal 2015 akrediteeritud koolide õppekavarühmadest 68 protsenti said täisakrediteeringu

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) viis 2015. aastal läbi kokku 56 kooli õppekavarühma akrediteerimist kolmeteistkümnes erinevas kutseharidusstandardis määratletud õppekavarühmas (ÕKR): info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, äriteenused, energeetika ja automaatika, transporditehnika, disain ja käsitöö, puitmaterjalide töötlus, kaevandamine, militaarõpe, veterinaaria, laevandustehnika, keemiline töötlus, kalandus ja iluteenindus.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), äriteenuste (endise juhtimise ja halduse õppekavad), energeetika ja automaatika ning transporditehnika õppekavarühmades osalesid koolid, kes 2012. a said akrediteeringu kolmeks aastaks või ei osalenud nendes õppekavarühmades vabatahtlikus pilootvoorus. Teised õppekavarühmad olid akrediteerimisel esimest korda.

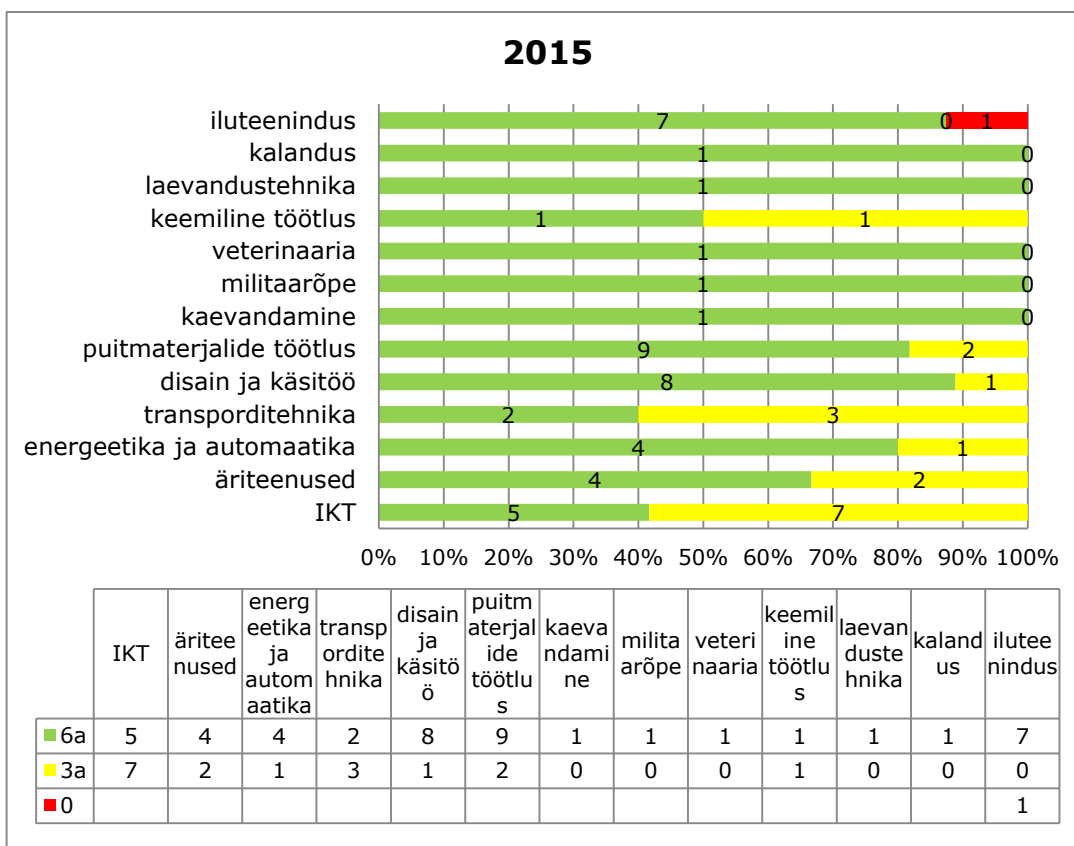
Tartu Kunstikool ja Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Lahingukool osalesid kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimises esmakordselt.

Kutsehariduse hindamisnõukogu võttis 11.06.2015, 01.07.2015 ning 08.12.2015 ja 28.12.2015 istungitel vastu kokku 56 akrediteerimisotsust ning tegi ettepanekud haridus- ja teadusministrile õppe läbiviimise õiguse pikendamiseks õppekavarühmas 6 aastaks kokku 38 korral, 3 aastaks kokku 17 korral ning ühel korral mitte akrediteerida kooli õppekavarühm (vt joonis 1).

Kutsehariduse hindamisnõukogu protokollid on kättesaadavad EKKA kodulehel <http://ekka.archimedes.ee/kutsehariduse-hindamisnõukogu-istungite-protokollid/>.

Hindamisdokumendid (õppekavarühmade ja hindamiskomisjonide aruanded) ning akrediteerimisotsused on avalikustatud EKKA andmebaasis <https://wd.archimedes.ee/andmebaas/>.

Joonis 1. Akrediteerimisotsused 2015

*iluteeninduse ÕKRis akrediteeriti 7 kooli õppekavarühma 2014. a. Tabelis on toodud kogu iluteeninduse ÕKR tulemused.

Koolide õppekavarühmades, kes 2012. aastal olid saanud akrediteeringu kolmeks aastaks, hindasid 2015. a komisjonid, et ligi pooltes neist on areng olnud märgatav, tookordse hindamiskomisjoni soovist on arvestatud ja õppekavarühm on sel korral väärt täisakrediteeringut kuueks aastaks. Näiteks kui 2012. a IKT (tookordse nimetusega arvutiteadused) õppekavarühmas 16st osalenud koolist vaid kuus pälvisid täisakrediteeringu, siis 10st teistkordselt osalenud kooli

õppekavarühmast akrediteeriti 2015. a kuueks aastaks ja pikendati vastavalt õppe läbiviimise õigust viiel juhul ehk täpselt pooltes neist.

Nagu ka 2014. aastal ehituse õppekavarühma tulemuste kokkuvõttes, saame väita, et vabatahtlikus akrediteerimise pilootvoorus osalemise kogemus oli nendele koolidele toeks olnud, et õppekavarühma areng tähelepanu alla võtta ja kindlamalt suunata.

2015 oli aasta, kus mitmel koolil sai esimene akrediteerimisring läbi ja kõik kooli õppekavarühmad on aastatel 2011-2015 akrediteeritud.

Tunnustust vääriv on **Tartu Kutsehariduskeskuse** tulemus, kus kõik 16 õppekavarühma on akrediteeritud kuueks aastaks, sj kõik pilootvoorus osalenud kooli õppekavarühmad esimesel hindamisel ning **Kuressaare Ametikooli** sama tulemus kõigis 13 kooli õppekavarühmas.

EKKA on koostanud hindamiskomisjonide aruannete kokkuvõtte ja suuremate õppekavarühmade kaupa valdkondlikud analüüsid hindamiskomisjonide poolt enim esile tõstetud tugevustest ja parendusvaldkondadest hinnatud koolide õppekavarühmades. Valdkondlikud analüüsid on leitavad EKKA kodulehel <http://ekka.archimedes.ee/kutsekoolile/kutseoppe-oppekavaruhmade-akrediteerimine/valdkondlikud-kokkuvotted/>

Nende analüüside põhjal saab välja tuua, et erinevate õppekavarühmade **hetke- ja arenguvaate võtmetugevustena** on hindamiskomisjonid sagedamini esile toonud **aktiivset õppekavaarendust** viimastel aastatel, mis kindlasti peegeldab väga intensiivset õppekavade reformi perioodi koolides, kus on rakendatud või valmimas **uued väljundipõhised õppekavad**. Aruannete põhjal on üha enam märgata, et uued õppekavad on valminud **koostöös regiooni tööandjate ja teiste partneritega**.

Tugevates õppekavarühmades on **pikaajalised koostööpartnerid, ettevõtted ja praktikabaasid, kes on kaasatud**

õppekasvatuse protsessi ning õppekavarühma arengu kavandamisse.

Õppekavade arendamine lähtub ÕKR õppekavastrateegiast ja toimub koos tööandjatega ning Saaremaa arengustrateegiat 2020 arvestades.

Koostöö TTÜ Kuressaare Kolledži Väikelaevaehituse Kompetentsikeskusega toetab väikelaevaehituse õppekava elluviimist läbi tehnoloogilise praktikabaasi. Partnerlus on võimaldanud materjalipõhiste õppelaborite loomise ning tagab ruumide efektiivse kasutamise. (Kuressaare AK laevandustehnika ÕKR)

Õppekavad on koostatud kohalike tööandjate vajadusi arvestades ning tööandjaid õppekava arenduse protsessi kaasates. (Pärnumaa KHK IKT ÕKR)

Õppekavarühma tugevuseks võib lugeda õppekavaarenduse, aktiivse õppekavade reformiga kaasamineku ning koostöös huvigruppidega uute õppekavade koostamise. Uus õppekava Nahhkäsitöö, tase 4 osutus atraktiivseks ning kahe uue osakutse õppekava planeeritud rakendamine järgmisel õppeaastal võimaldab haarata uusi sihtgruppe. (Kopli AK disaini ja käsitöö ÕKR)

Õppekavarühmades on enamjaolt kaasaegsed õppebaasid ja õppematerjale ning vahendeid on piisavalt.

Hindamiskomisjon on kõrgelt hinnanud ja esile toonud, kui kooli õppekavarühmas on kujundatud **õppija arengut toetav õpi- ja töökeskkond, õpimeetodid on mitmekesised ja lähtuvad õppijate vajadustest ja ootustest.**

Õppekavarühma tugevuseks on õppeprotsessi eesmärgipärane ja õppijakeskne korraldus ning rakendamine, õppijaid aktiveerivate mitmekülgsete õppemeetodite kasutamine, mis toetab õppijate võtmekompetentside, sh loovuse ja ettevõtlikkuse, samuti erialakompetentside ja ettevõtlusega tegelemiseks vajalike kompetentside loomist. (Sillamäe KK disaini ja käsitöö ÕKR)

Õppeprotsess on õppijakeskne, arvestab täiskasvanud tekstiilitöö õppija eripäraga ning toetab laialdaste erialaste kompetentside kujunemist. Õppijatega seotud heal tasemel tulemused viitavad õppetegevuste ja tugiteenuste kõrgele kvaliteedile. (Haapsalu KHK disaini ja käsitöö ÕKR)

Tugevusena on hindamiskomisjonid paljudel kordadel rõhutanud, et **õppekavarühma eestvedamine ja juhtimine on kaasav, õpetajad, õpilased, ka vilistlased jt partnerid panustavad õppekavarühma arengusse.**

2015. aastal akrediteeriti mitmed õppekavarühmad, mis on Eestis ainulaadsed, kus erialasid õpetatakse vaid 1-2 koolis (näiteks sepatöö eriala Vana-Vigala TTKs, veterinaaria ja kalanduse erialad Järvamaa KHKs, kaevandamine Ida-Virumaa KHKs, laevandustehnika Kuressaare AKs). Hindamistulemuste põhjal paistab silma, et ainulaadse eriala arendamine on olnud koolis tähelepanu all, õppekasvatusprotsess on rakendatud koos tööandjatega ja õpe on hinnatud õppijate ja tööandjate seas.

Valdkonna tipptegijad on kaasatud õppekava väljatöötamisel, arendamisel ja õppetöö läbiviimisel. (Järvamaa KHK veterinaaria ÕKR)

Väga hea õpikeskkond sepa eriala õpinguteks: õppijad hindavad kooli asukohta, miljööd, elamistingimusi, õppevõimalusi, tiptasemel sisustusega õpi-sepikoda ja kaasõpilaste tuge kui motiveerivat tervikut, mis innustab õppima ja kõrgeid eesmärke seadma. (Vana-Vigala disaini ja käsitöö ÕKR)

Valdkondlike kokkuvõtete põhjal ilmneb, et **õppekavarühmade arenguvajadus on**, seetõttu ka sagedamini madalamalt hinnatud valdkond, **koostöö huvigruppidega** (nt IKT valdkonnas 7 juhul nõuetele „pigem vastavaks“ ja 3 juhul nõuetele „pigem mittevastavaks“; puitmaterjalide töötluses nõuetele „pigem vastavaks“ 7 koolis).

Parendusvaldkondadena tuleb nendes koolides **tähelepanu alla võtta eesmärgistatud ja süsteemne koostöö ettevõtjatega, sh regionaalsel tasandil nii õppekavade arenduses, praktikute kaasamisel õppeprotsessi, praktika läbiviimisel, õpetajate stažeerimisel kui ka ettevõtete praktikajuhendajate koolitamisel ja erialade turundamisel.**

Komisjonid on soovitanud koostöös teiste sama õppekavarühma koolidega leida senisest rohkem võimalusi ühisõppekavade või -moodulite arendamises, õpetajate ja baaside riskasutamises, praktikakohtade leidmisel, praktikantide majutamisel ning õpetajate stažeerimisel, et tagada väiksem kulu vajaliku tehnoloogia

hankimiseks, tippspetsialistide ja oskusteabe kasutamiseks ning õpilaste ja õpetajate võimaluste laiendamiseks.

Praktika eesmärgistamine, korraldamine ja hindamine lähtuvalt nõutud õpiväljunditest on endiselt selgesti tõstatav probleemvaldkond. Maapiirkondades asuvatel koolidel on sageli keeruline leida piirkonnas sobivaid praktikabaase, kes oleksid suutelised läbi viima õppetöö eesmärkidest lähtuvaid praktikaid või ei toeta praktika õpilase erialast arengut piisaval määral, kuna praktika käigus ei saavutata õppekavas ettenähtud õpiväljundeid. **Praktikajuhendajate koolitamine** ei ole paljudel juhtudel süsteemne ja järjepidev.

Läbivalt on erinevates õppekavarühmades parendusvaldkondadena esile toodud:

väljalangevus on suur - katkestamise põhjuste analüüs, tugistruktuuride mõjus, õppijate nõustamine ja pedagoogide pädevus HEV õppijate jt toetamisel on ebapiisav;

personali planeerimine on probleemne - kutseõpetajate vanuseline struktuur ei ole tasakaalus, raskusi on uute õpetajate värbamisega, praktikute kaasamisega eriti maapiirkonnas, seetõttu on kas kutseõpetaja(d) ülekoormatud või vastutus kuhjunud ühele põhiõpetajale;

metoodiline tugi on ebapiisav või mitteajakohane - kutseõpetajatel ei ole piisavat ajakohast tuge tehnoloogiate arengu, võtmepädevuste ning eriala ja üldoskuste loimimisel; **õppekavarühma jätkusuutlikkus ja arengusuunad on ebaselged** - õppekavarühmal ei ole konkreetseid eesmärke ja kavandatud parendustegevusi, kooli arengukava on liiga üldine, sisehindamine ei ole järjepidev ja süsteemne, õppekavarühma arengusuunad on teadmata.

Õppekavarühmades, kes olid teistkordsel akrediteerimisel hindasid komisjonid arengut, sh eelmise hindamiskomisjoni soovitusetega arvestamist õppeprotsessis ja õppekavarühma võimekust enesehindamise toel asjakohaseks ja järjepidevaks parendamiseks. Kokku 9 juhul hindasid komisjonid, et õppekavarühma parendustegevus kolme aasta kestel ei ole olnud piisav seekordseks täisakrediteeringuks, kuna eelmised ettepanekud on tähelepanuta

jäänud või et õppekavarühm seisab silmitsi samade lahendust vajavate kitsaskohtadega.

Aastakokkuvõtte lõpetuseks sobivad hästi kaks näidet kutseõpetaja tagasisidest hindamiskülastusele:

„Vestlus oli igati meeldiv, sest õhkkond oli sõbralik ja komisjoni liikmed tundsid tõeliselt huvi meie saavutuste kui ka tulevikuplaanide vastu, mis toetas igati positiivset õhkkonda.“

„Hea on rääkida asjast asjatundjatega, see arendab igal juhul!“